

NOBEL EKONOMİ ÖDÜLLERİ

İktisat bilimi alanında dünyanın en prestijli ödülü kabul edilen Nobel İktisat ödülü, İsveç Kraliyet Bilimler Akademisi tarafından, 1982 yılında George Joseph Stigler'a (Chicago Üniversitesi, ABD) verilmiştir. Stigler bu ödüle "endüstrinin yapısı ve piyasaların işleyişine yönelik çalışmaları ve kamusal düzenlemenin neden ve sonuçlarına ilişkin katkılarından dolayı" layık görülmüştür.

George Joseph Stigler - 1982 NOBEL EKONOMİ ÖDÜLÜ

Yaşam Öyküsü: Babası Bavyeralı, annesi Avusturya-Macaristan kökenli olan G. Stigler 1911'de ABD'nin Washington eyaletindeki Seattle kentinin bir banliyosu olan Renton'da doğmuştur. Ailesi Yeni Dünyaya 19. Yüzyılın sonlarına doğru göç eden Stigler, 1930'da Chicago'da okurken tanıştığı Margeret Mack ile evlenmiştir. Bu evlilikten üç çocuğu olmuştur. Stigler, tüm idari görevlerden kaçınmak ve yalnızca araştırma yapmak ve öğretim faaliyetlerinde bulunmak için üniversite dışı işlerden uzak durmuştur. Stigler 1993'de 82 yaşındayken Chicago'da yaşamını yitirmiştir.

Eğitim-Kariyer: Yüksek öğrenimine önce Washington Üniversitesi'nde başlamış, sonra Northwestern Üniversitesi'nde devam etmiştir. Doktora çalışmalarını Chicago Üniversitesi'nde risk ve belirsizlik konuları üzerinde ün kazanmış ve iktisat dalında ünlü Chicago Ekolü'nün kurucularından biri olan Frank Knight yönetimi altında tamamlayarak 1938'de doktor ünvanını almıştır. '1870-1915 arasında neoklasik üretim ve bölüşüm teorileri tarihi' tez konusunu oluşturmuştur. F. Knight, J. Vinner ve H. Simons, tüm hayatını etkileyen üç önemli isimdir. Ders vermeye 1936'da Iowa State College'da başlamıştır. Daha sonra Minnesota Üniversitesi'ne geçmiş, buradan savaş sırasında ayrılarak, Columbia Üniversitesi'nin istatistik araştırma grubuna katılmıştır. II. Dünya Savaşı yıllarında zamanının büyük bölümünü Columbia Üniversitesi'nde, gizli atom bombası yapma projesi olan Manhattan Projesi için matematiksel ve istatistiksel araştırmalar yapmakla geçirmiştir. Brown Üniversitesi ile Minnesota Üniversitesinde birkaç yıl çalıştıktan sonra 1947-1958 yılları arasında 11 yıl süreyle Columbia Üniversitesi'nde çalışmalarına devam etmiştir. 1958 yılını davranış bilimleri merkezinde, geleceğin üç Nobel Ekonomi ödülü sahibi K. Arrow, M. Friedman ve R. Solow'la birlikte inceleme yaparak geçirmiştir. 1959'da nihai olarak Chicago'ya yerleşmiş ve emekliliğine kadar burada kalmıştır.

Hobileri: Tarih okumaya meraklı olan Stigler edebiyat eleştirmenliği ile bu yönünü güçlendirmiştir. Değişik konularla ilgilenmesine rağmen esas ilgi alanının İktisat tarihi olması kitap koleksiyoncusu olmasının nedeni olarak gösterilmektedir.

İktisat Bilimine Katkıları: Stigler iktisat bilimi ve politikalarında Chicago Ekolünün klasik liberalizm ve serbest piyasalar prensiplerini kabul edip yaymıştır. Ayrıca bu amaçla kurulan ve hala ABD içinde ve milletlerarası büyük nüfuzu olan *Mount Pelerin Cemiyeti*'nin kurucu üyesi olmuştur. Mikroekonomi teorisi ve bunun endüstri örgütlenmeleriyle ilişkileri konusunda çok fazla uzun ve karmaşık matematik akıl yürütmelere başvurmaksızın, teorik düşüncenin firma yönetimi üzerindeki etkisini göstererek 1945'te ekonomik araştırma alanına doğrusal programlamayı ilk yerleştirenlerden biri olmuştur. Piyasalara ve fiyat oluşumuna da özel bir ilgi göstermiş, rekabet ve tekel teorilerinin uygulamada yararlı olabileceğini savunmuştur. Ayrıca Sweezy'nin dirsekli talep eğrisi teorisini eleştirmiştir. Stigler İktisadi Yönlendirme Teorisi'nin kurucusu ve geliştiricisi olarak ünlenmiştir. Bu teoriye göre; büyük özel sektör şirketleri, ilgi grupları ve diğer siyasetle ilgilenen özel gruplar, devlet ve hükümetin düzenleyici, yönlendirici ve zorlayıcı güçlerini kendi özel menfaatlerini korumak üzere gasp edip kullanmaktadırlar. Bu teori iktisat bilimi içinde Kamu Seçimi alanında önemli bir yer tutmaktadır. Stigler, özellikle ölçek ekonomilerinin firma büyüklükleri üzerindeki etkilerini incelemesiyle, endüstri ekonomisinin öncülerinden biri olmuştur.